

7. LUOKKA

Empatia ja myötätunto

Tehtävien tarkoituksena on, että oppilaat oppivat käsittelemään kiusaamistilanteita.

Välineet: Välineet videoiden ja kuvan katsomiseen, kynät ja paperia oppilaille.

TAUSTATIETOA OPETTAJALLE

Vain pieni osa kiusaamisesta tulee aikuisten tietoon. Oppilas saattaa jättää kertomatta kiusaamisesta aikuisille, koska pelkää heidän reaktioitaan. Kertomatta jättämisen taustalla voi olla myös se, että oppilas ei halua huolestuttaa huoltajiaan. Myös epäsuora kiusaaminen jää oppilailta usein kertomatta.

Huoltajat ja opettajat eivät aina pidä kiusaamisena sellaista käyttäytymistä, minkä oppilas itse kokee kiusaamiseksi. Aikuiset tulkitsevat fyysisen kiusaamisen usein vakavammaksi kuin sanallisen ja epäsuoran kiusaamisen. Fyysiseen kiusaamiseen myös puututaan herkemmin. Oppilaiden on todettu pelkäävän, että aikuisille kertominen lisää kiusaamista. Oppilaat myös kertovat kiusaamisesta aikuisille usein vasta silloin, kun kiusaaminen on oppilaan itsensä mielestä riittävän vakavaa. Kiusaamisesta kertominen ja usko opettajien vaikutusmahdollisuuksiin kiusaamiseen puuttumiseksi ja lopettamiseksi vähenevät merkittävästi alakoulusta yläkouluun siirtyessä.

Kiusaamisesta on helpompi kertoa, kun koulussa on selkeät pelisäännöt sille, miten kiusaamistapauksissa toimitaan. Oppilaille tulee olla erilaisia kanavia tuoda esiin kokemaansa ja näkemäänsä kiusaamista. Oppilaan kertoma tulee aina ottaa vakavasti. Koulun henkilökunnan tehtävänä on tuoda oppilaille näkyväksi se, millaisiin toimenpiteisiin asiassa ryhdytään. Oppilaille on tärkeä painottaa sitä, että kiusaamisesta kertominen ei ole kantelua, vaan empatian osoittamista ja toisesta oppilaasta välittämistä. Jämsän sivistystoimen suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä löytyy linkistä [Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä](#).

Aloitutus: USKALLA KERTOAA

Aiheeseen virittäytymiseksi katsotaan video linkistä [Ettei kukaan jää yksin: 1. Uskalla kertoa](#) (kesto 1:26).

Videon jälkeen pohditaan yhdessä ja kirjataan ylös seuraavia asioita:

- Miten tilanteessa pitäisi toimia?
- Miksi se voi olla vaikeaa?
- Pohtikaa asiaa kaikkien videolla esiintyvien näkökulmasta. Voitte myös kirjata asioita ylös.

Keskustelun jälkeen oppilaille luetaan alla oleva teksti tai kerrotaan asia omin sanoin:

Kiusaamisesta kertominen ei aina ole helppoa. Kiusatuksi tullut saattaa tuntea häpeää tai pelätä, miten tilanteeseen suhtaudutaan. Myöskään näkemästään kiusaamisesta kertominen ei ole aina helppoa. Tärkeä on muistaa, että kiusaamisesta kertominen ei ole kantelua, vaan empatian osoittamista ja toisesta välittämistä.

Kiusaamisesta kertomista helpottaa se, että koulussa on selkeät pelisäännöt sille, miten toimitaan kiusaamistapausten tultua ilmi. Kouluilla on ohjeistus ja suunnitelma kiusaamisen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi, johon koko koulu on sitoutunut.

Opettaja näyttää oppilaille Jämsän perusopetuksen suunnitelman linkistä [Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä](#). Katsokaa erityisesti sivulta 9 kohta Ohjeistus oppilaalle -> Toimi näin kiusaamistilanteessa. Toimi näin kiusaamistilanteessa -julistte löytyy myös tämän tuntisuunnitelman sivulta 3. Julisteen voi tulostaa ja kiinnittää luokan seinälle.

Työskentely: SINÄ VOIT AUTTAA

Katsotaan video linkistä [Ettei kukaan jää yksin 2: Sinä voit auttaa](#) (kesto 1:36). Videon katsomisen jälkeen keskustelaan seuraavista asioita:

1. kohta: Keskustelkaa siitä, miten kukin voi toimia kiusaamistilanteessa:

- Mitä koulun käytävällä tapahtuu?
- Mitä rooleja videolla näkyy? Kuka on kiusaaja, kuka uhri? Entä mitkä ovat tapahtumaa sivusta seuraavien tytön ja pojan roolit tilanteessa?
- Miten eri osapuolet voisivat toimia videon tilanteessa?

2. kohta: Keskustelkaa aikuisten roolista:

- Kenelle aikuiselle kiusaamisesta voi puhua?
- Miten aikuiset tavoittaa?

3. kohta: Keskustelkaa negatiivisista tunteista:

- Miltä pojasta tuntuu, kun hän kävelee kaupassa?
- Miten pahaa oloaan voi purkaa ja käsitellä?

4. kohta: Keskustelkaa kiusatun auttamisesta ja tukemisesta:

- Miten voi olla kiusatun puolella?
- Miten omalla toiminnallaan voi osoittaa, että kiusaaminen on väärin?

Lopetus: Lopuksi katsotaan video linkistä [Yksin - video kiusaamisen vastaisen työn tueksi](#). Mitä sinä voit tehdä?

Lähteet [Mannerheimin Lastensuojeluliitto - Kiusaamisen ehkäiseminen](#), [Ettei kukaan jää yksin: Uskalla kertoa - MLL](#) ja [Sinä voit auttaa - MLL](#)

Toimi näin kiusaamistilanteessa -

Oppilaille

- Ole **reilu kaveri**: jos havaitset kiusaamista, osoita tukeasi kiusatulle esimerkiksi ottamalla yksin jäävä mukaan ryhmään.
- Jos joku **kiusaa sinua**, ilmoita siitä **heti** opettajalle, rehtorille tai jollekin toiselle koulun aikuiselle. Näin hän voi puuttua tilanteeseen.
- Ilmoita aikuiselle myös, jos **jotakin toista kiusataan**.
- Kerro, **mitä** tilanteessa tapahtui ja **ketä** oli paikalla.
- Kerro aikuiselle myös, jos olet kohdannut kiusaamista **verkossa**. **Säilytä** mahdolliset todisteet, kuten some-, teksti- ja sähköpostiviestit.
- Kerro asiasta myös **vanhemmillesi**.

Tiesitkö, että:

- Koulun aikuisten pitää aina puuttua kiusaamiseen.
- Kun tarvitset apua, voit ottaa yhteyttä opettajan ja rehtorin lisäksi koulun psykologiin, kuraattoriin, terveydenhoitajaan tai lääkäriin. Keskustelu on luottamuksellista ja toiveesi ja mielipiteesi otetaan huomioon.
- Voit ilmoittaa kiusaamisesta koulun aikuiselle myös **someviestillä**.
- Sinulla on **oikeus osallistua** koulun toiminnan ja pelisääntöjen suunnitteluun.

Kiusaaminen satuttaa. Muista, että olet tärkeä ja arvokas juuri sellaisena kuin olet.

 OPETUSHALLITUS
UTÖVLINSGSTYRELSEN